
Oran, M. & Fatih, O. (2019) Demircilik Mesleğiyle Uğraşan Zanaatkârların Mesleklerine İlişkin Görüşlerinin Nitel Araştırma Yöntemiyle İncelenmesi (Kula Örneği). *Folklor Akademik Dergisi*. Cilt:2, Sayı: 3, 563 - 576

Makale Bilgisi / Article Info

Geliş / Recieved: 01.11.2019

Kabul / Accepted: 05.12.2019

Araştırma Makalesi / Research Article

DEMİRCİLİK MESLEĞİYLE UĞRAŞAN ZANAATKÂRLARIN MESLEKLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN NİTEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ (KULA ÖRNEĞİ)

Mehmet ORAN** & Fatih ORAN***

Öz

Demircilik mesleği; ana maddesi olan demirin ısıtılarak basit el aletleri aracılığıyla şekil verilerek işlenen geleneksel bir zanaattır. Günlük hayatta genellikle araç-gereç olarak karşımıza çıkan demir madeni tarihte daha çok silah olarak kullanılmıştır. Bu yüzden demir çeşitli efsanelere konu olmuştur ve insanlık tarihinin en önemli unsurları arasında yer almıştır. Demircilik ise Türk kültüründe geçmişten günümüze varlığını devam ettiren bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, Kula ilçesinde demircilik mesleğiyle uğraşan zanaatkârların demircilik mesleğinin önemi ve geleceği hakkındaki düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş meslekler genellikle kırsal kesimlerde daha fazla icra edilmektedir. Manisa ilinin Kula ilçesi de geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş mesleklerin çokça bulunduğu bir yerleşim yeridir. Bu yüzden araştırmada Kula ilçesinde demircilik zanaatı ile uğraşan 3 zanaatkârın demircilik mesleği hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmada genellikle sosyal bilimler alanında tercih edilen nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden olgu bilim modeli uygulanarak bu alanda yapılan daha önceki çalışmalardan farklı bir yol izlenmiştir. Böylece araştırmaya farklı bir perspektif kazandırılmak istenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda ise demircilik mesleğiyle uğraşan

** Dr., Uşak-Türkiye, mehmtoran@gmail.com [ORCID ID: 0000-0001-5995-8430](https://orcid.org/0000-0001-5995-8430)

*** Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, Uşak-Türkiye, fatihoran4564@gmail.com [ORCID ID: 0000-0003-1938-1301](https://orcid.org/0000-0003-1938-1301)

zanaatkârların hepsi mesleklerini severek yaptığını ve mesleklerini icra ederken son derece mutlu olduklarını dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Kula, demircilik, nitel araştırma, zanaatkâr*

**EXAMINE WITH QUALITATIVE RESEARCH MANAGEMENT OF
THE VIEWS OF CRAFTSMEN WHO DO WITH THE
BLACKSMITHING PROFESSION TOWARDS THEIR PROFESSION
(EXAMPLE OF KULA)**

Abstract

Blacksmithing profession; The main ingredient is a traditional craft, which is processed by heating the iron and shaping it with simple hand tools. The iron mine, which is usually used as a tool in daily life, has been used as a weapon in history. For this reason, iron has been the subject of various legends and has been among the most important elements of human history. Blacksmithing is a profession that continues its existence in Turkish culture from past to present.

This study aims to reveal the opinions of craftsmen engaged in blacksmithing profession in Kula district about the importance and future of blacksmithing profession. Traditional and forgotten professions are often found in rural areas. The Kula district of Manisa is a traditional settlement with many occupations that are almost forgotten. Therefore, the opinions of 3 artisans engaged in blacksmithing in Kula district about blacksmithing profession were included in the research. Qualitative research method which is generally preferred in the field of social sciences was used in the research. In this study, the phenomenology model, which is one of the qualitative research techniques, was applied and a different path was followed from the previous studies in this field. Thus, it was aimed to give a different perspective to the research. Descriptive analysis method was used for data analysis. At the end of the research, all of the craftsmen involved in the blacksmithing profession said that they did their job lovingly and they were extremely happy in performing their profession.

Keywords: *Kula, blacksmithing, qualitative research, artisan*

Giriş

Günümüzde bir yandan geleneksel meslekler varlıklarını sürdürürken bir yandan modern hayatla birlikte makinelerin artmasıyla bazı mesleklerin ortaya çıktığı görülmektedir. Sanayi devrimi ile başlayan ve son yıllarda hızla artan bu sürecin bir bakıma geleneksel mesleklerin azalmasına hatta unutulmasına sebep olacağı düşünülmektedir (Duymaz ve Şahin, 2010: 102). Belki de bu durum kaçınılmazdır ancak unutulmamalıdır ki geleneksel meslekler bir toplumun yapısını anlatan en iyi folklor ürünlerindedir.

Geleneksel meslekler sayesinde bir toplumda var olan kültürel miras hakkında bilgi sahibi olabiliriz. Aslında bir yandan da bu meslekler sayesinde toplumlar kendi varlıklarını sürdürerek özelliklerini nesilden nesle aktarırlar (Arslan, Çağlar ve Gürbıyık, 2017: 212). Bu nedenle geleneksel mesleklerin devam ettirilmesi çok önemlidir. Çünkü bu geleneksel meslekler sayesinde içinde yaşadığımız toplumun geçmişi hakkında bilgi sahibi olup örf adetlerimizin ne anlam ifade ettiklerini anlarız.

Gelenek-geleneksel kavramı genel olarak durgun-homojen anlamlarda kullanılmaktadır. Geleneksel meslek kavramı ise, yerel toplumlar tarafından gerçekleştirilen mesleki faaliyetler olarak tanımlanmaktadır (Yurtseven ve Kaya, 2010: 24). Bu çalışmada geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş mesleklerden demircilik mesleği üzerinde durularak demircilik mesleğinin önemi, incelikleri, geleceği gibi konularda bilgiler verilecektir.

Demircilik mesleği; el sanatları bünyesinde yer alan ve ana maddesi demirin ısıtılarak basit el aletleri yardımıyla işlenen geleneksel bir zanaattır. Tarihe baktığımızda da demir madeni özellikle günlük hayatta çeşitli araç-gereç yapımında ve silah yapımında kullanılmıştır (Davulcu, 2015: 21).

Türk kültüründe demircilik önemli yer tutmaktadır. Ergenekon Destanı'nda ana motiflerden biri demircilerdir. Demirciler özel ruhlarla korunurlar ve hayvanları evcilleştiren, tarımı insanlara öğreten, ateşi bulan insan demircidir (Şenocak, 2013: 2533). Oğuzlar ile Göktürkleri Ergenekon'dan kurtaran bir demircidir. Moğollar da demircilerine koca metal tanrı anlamına gelen “darhan” diye hitap etmişlerdir (Uğur Çelikan, 2014: 209). Görüldüğü üzere Ergenekon Destanı'nda Göktürklerin atalarının demirci oldukları ve demircilik mesleğinin kutsal bir meslek olduğu vurgulanmaktadır.

Araştırma Manisa ilinin Kula ilçesinde demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkârların mesleklerinin önemini, inceliklerini, geleceği hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmayı ve ileride bu alanda yapılacak çalışmalara yol göstermeyi amaçlamaktadır. Araştırma geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş mesleklerden demircilik mesleğiyle ve Manisa ilinin Kula ilçesi ile sınırlı tutulmuştur. Nitekim Kula ilçesi geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş meslekleri en güzel şekilde yansıtan yerleşim yerlerinden birisidir. Ayrıca yapılan çalışmalara göz attığımızda Kula ilçesindeki geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş meslekler ile ilgili çalışmaların sayısının yeteri kadar olmadığı görülmüştür. Bu sebeple araştırmaya Manisa ilinin Kula ilçesi dâhil edilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde ortaya konan araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplaması ve analizi yer almaktadır. Araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Bilindiği gibi nitel yöntem genellikle Sosyal Bilimler alanında tercih edilen bir yöntemdir. Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden durum çalışması modeli uygulanmıştır ve bu alanda yapılan daha önceki çalışmalardan farklı bir yol izlenmiştir. Böylece araştırmaya farklı bir perspektif kazandırılmak istenmiştir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi desenlerinden fenomenolojik araştırma (olgu bilim) tasarımı kullanılmıştır. Olgu bilim araştırmalarında tamamen yabancı olunmayan ancak tam olarak da anlaşılmayan kavramlar ile fenomenler araştırma kapsamına girmektedir. Olgular, hayattaki olaylar, tecrübeler, eğilimler, algılar ve kavramlar iken, fenomenler ise kişilerin öznel deneyimleridir (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 72).

Araştırmada amaçsal örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabilir veya elverişli örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu örneklem yönteminde zamandan ve paradan tasarruf edilmesi hedeflenir (Baltacı, 2018: 246). Ayrıca amaçsal örneklem yönteminde, ortaya konan çalışmanın amacı bakımından derinlemesine araştırma yapmak için bilgi bakımından oldukça zengin durumlar seçilmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, vd., 2008: 92).

Araştırmanın çalışma grubunu Manisa ilinin Kula ilçesinde demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkârlar oluşturmaktadır. Bu seçimde demircilik mesleğinin geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş bir meslek olması ve katılımcılara ulaşılabilirlik göz önünde bulundurulmuştur.

Demircilik Mesleğiyle Uğraşan Zanaatkarların Mesleklerine İlişkin Görüşlerinin Nitel Araştırma Yöntemiyle İncelenmesi (Kula Örneği).

Araştırma 2019 yılının Nisan ayında Manisa ili Kula ilçesinde dükkânlarında mesleklerini icra eden 3 zanaatkar ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeden önce araştırmaya katılacak zanaatkar ile sohbet edilmiş ve araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya katılan zanaatkar hakkındaki bilgiler tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. Araştırmaya Katılan ve Demircilik Mesleği İle Uğraşan Zanaatkâra Ait Kişisel Bilgiler

Katılımcı	Adı-soyadı	Yaşı	Eğitim Durumu	Mesleki Tecrübe Yılı	Mesleği Kimden Öğrendiği
1	Ahmet Aşkın	29	Lise	10	Baba
2	Hüseyin Şahin	65	Ön lisans	30	Baba
3	Ali Şahin	62	Ortaokul	48	Baba

Verilerin toplanmasında ve verilerin analizinde ilk etapta alan yazısı taraması yapılarak araştırmaya ilişkin bilgi sahibi olunmuştur. Daha sonra araştırma sorusu belirlenmiş ve Manisa ilinin Kula ilçesinde demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkarlara uygulanacak yarı yapılandırılmış mülakat formu oluşturularak Türk Dili ve Edebiyatı ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği alanında uzman 3 akademisyenin görüşüne başvurulmuştur. Mülakat sırasında ise araştırmaya katılan demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkarların araştırma sorularına verdikleri cevaplar ses kaydına alınarak bilgisayar ortamında “Microsoft Office Word” dosyasına aktarılmıştır. Daha sonra ise araştırmaya katılan demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkarların sorulara vermiş olduğu cevaplar birbirleriyle ilişkilendirilerek kodlamalar yapılmıştır.

Verilerin analizinde nitel veri analizlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde; toplanan verilen belirlenen temalara göre yorumlanması söz konusudur (Yıldırım ve Şimşek, 2003: 224). Ayrıca verilerin analizi sırasında araştırmaya katılan demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkarların görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplar ilk önce 30 koddan toplanmıştır, daha sonra ise bu kodlar birbirleri ile ilişkilendirilerek bu sayı 13’e indirilmiştir. Bu kodlardan en önemlileri şunlardır: maddiyat, kurulu düzen, mutluluk, iş kazaları, fabrikasyon ürünleri, sigorta-BAĞ-KUR, devlet desteği... vs.

Bulgular

Bulgular bölümünde Manisa ili Kula ilçesinde demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkârın demircilik mesleğine ilişkin görüş ve düşüncelerine yer verilmiştir.

Zanaatkârların Kendi Mesleklerine Karşı Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârların üçü de mesleklerini severek yaptıklarını söylemişlerdir. Ayrıca katılımcının birisi mesleğini sevmesinin yanında maddi anlamda mecburiyetten yaptığını da dile getirmiştir. K.1 *“Mesleğimi severek yapıyorum. Bu meslek dedemin dedesinden gelen bir meslek. Sadece bunların adını yaşatmak için yapıyorum.”*, K.2 *“Mesleğimi hem severek yaptım, hem de mecburiyetten yaptım. Çünkü babamın demirci olması nedeniyle daha küçük yaşta beş yaşındayken demirci dükkanına gelip gitmeye başladım. Onların öğleyn tahrana çorbaları ile yemeklerini getirerek işe başladım. Boş zamanlarımda eski deri körukler vardı, deri köruk çekerek bu mesleğe adım atmış oldum. Severek babamın da demirci olması hasebiyle bu işin içinde oldum. Daha sonra okula gidip gelirken boş zamanlarımda, bizim zamanımızda Cumartesi öğleye kadar okul olurdu. Saat birden sonra demirci dükkanında çalışırdım ve akşama kadar demirci dükkanında babama yardım ederdim. Babam yalnızdı ona kalfalık ve çıraklık yapardım.”*, K.3 ise *“Mesleğimi severek yapıyorum. Baba mesleği olduğu için, batmaması yani bu dışarıdan çırak bulmanın kolayı yok. Baba mesleğini yaşatmak için.”* şeklinde ifade belirtmişlerdir. Katılımcıların cevapları bize Kula’da demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkârların mesleklerini severek yaptıklarını göstermektedir.

Demircilik Mesleğinin Tercih Edilmesine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârlardan birisi baba mesleğini, kurulu düzeni devam ettirmek istediği için bu mesleği yaptığını söylemiştir. K.1 *“Babamın tek erkek evladı ben vardım. Kurulu düzeni devam ettirmek için, ismimizin ölmemesi için bu mesleği devam ettirmeye yöneldim.”* şeklinde ifade belirtmiştir. Diğer katılımcı maddiyat için bu mesleği yaptığını vurgulamıştır. K.2 *“Maddiyat. 1968 yılında ortaokulu bitirince Kula’da lise olmadığından mecburen liseye gidemediğimden diğer ilçelere liseye gitmediğimden babamın yanında demircilik yaptım. O sırada demirciliğin en*

püf noktalarına kadar iki yılda öğrendim.” şeklinde ifade dile getirmiştir. Katılımcılardan bir diğeri ise helal kazanç ve alın teri için bu işi yaptığını ifade etmiştir. K.3 “Bu mesleğe yönelmemde helal kazanç, alın teri etkili oldu.” şeklinde ifade bildirmiştir. Yani araştırmaya katılanların hepsinin bu soruya farklı cevaplar verdiği görülmektedir. Bu cevaplar da bize demircilik mesleğine yönelmenin sadece sebebi değil sebepleri olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla araştırmaya katılan zanaatkârlar için ortak bir sebep yoktur.

Demircilik Mesleğini İcra Ederken Karşılaşılan Güzelliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârların ikisi yeni bir malzeme elde ettiği için mesleklerini icra ederken mutluluk duyduklarını dile getirmişlerdir. K.1 “*Hurda bir malzemeyi kullanılabilir hale getirmek güzel bir icra. Ayrıca emeğimizin karşılığını zanaat olarak aldığımızı düşünüyorum. Bunlar mesleğimizi icra ederken karşılaştığımız güzelliklerdir.*” ve K.3 “*Bir aleti yapıyorsun 20 sene sonra, 30 sene sonra karşına çıkıyor yapığın şey. Hammaddeden imal ediyorsunuz. Bu da insanı mutlu ediyor.*” şeklinde ifade belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan diğer katılımcı ise çalışma esnasında çıkan ahenkli seslerin kendisini son derece mutlu ettiğini vurgulamıştır. K.2 “*Bakin şimdi örsle çekicin buluşmasındaki efsunlu ses hala kulaklarımda çınlar. En az 50 metre veya 100 metre öteden o çekicin sesini dinleyerek hangi aletin yapıldığını keşfedebilirim. Her aletin örste bıraktığı çekiçte bıraktığı ses farklıdır. Mesela bir tahra yaparken ona vurulan, bir balta, bir nacak yaparken ona vurulan çekicin örsteki sesi çok değişiktir. Bunu severek yaptım. Her aleti yaparken de çekiç vurmanın özellikleri vardır. Mesela bazen üçlü vurursunuz kalın ezilecek demirler vardır onlara üçlü çekiç vurursunuz. Mesela bazen eskiden tabi; şimdi elektrik kaynakları çıktığı için eskiden ocak kaynağı vardı, Alman kaynağı dediğimiz bir kaynak çeşidi vardı. Vurduğunuz zaman çekici dağılır, dağılmaması için çok usturuplu, çok özenli vurmanız gerekirdi. Biz bunların inceliklerini öğrendik. Her alete vurulan çekicin de farklılığı vardır. Keskin aletlerde çok sıkı çekiç atmanız gerekir. Bunlar tabi güzellikleri. İnsan işini severek yaparsa ondan zevk alır. Mesela Abidin Dino’nun dediği gibi: ‘Nasırlı ellerinle mutluluğun resmini çizebilir misin?’ İşte nasırlı eller demircilerin elleri. Bizim ellerimiz nasırlı.” şeklinde cevap vermiştir. Yani katılımcıları mesleklerini icra ederken mutlu eden şey, bir ürün ortaya koymaktır. Yoktan bir ürün elde edilmesi bu meslekteki kişileri son derece mutlu etmektedir.*

Demircilik Mesleğini İcra Ederken Karşılaşılan Sıkıntılara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılanlar zanaatkârlardan birisi mesleğini icra ederken güç olarak yorgun düştüklerini, dikkatsizlikten iş kazaları olduğunu söylemiştir. Ayrıca emeklerinin karşılığını tam olarak alamadıklarını da dile getirmiştir. K.1 *“Güç olarak, yorgunluk olarak baya sıkıntı yaşıyoruz. Bazen dikkatsizlikten iş kazaları da oluyor. Ama bunlar hafif bir şekilde geçiyor. Tabi müşteriler ile bazen sıkıntı yaşadığımız da oluyor. Ancak bunlar yaşanabilecek tarzda şeyler. Ayrıca emeğimizin karşılığını da tam olarak aldığımız söylenemez.”* şeklinde ifade bildirmiştir. Katılımcılardan bir diğeri kışın ateş karşısında terleyip dışarı çıktıklarında hasta olduklarını söylemiştir. K.2 *“Soğuk kış günlerinde ocağın karşısında sıcakta terlersiniz, dışarıya çıktığınızda üşürsünüz ve hasta olmanızın riski çok kuvvetlidir. Yazın da sıcaktan terlersiniz ve çok sıcak günlerde çalışamazsınız. Ben terden saçlarımın içinde tuz oluştuğunu bilirim. Demirciler genelde çok fazla yazın çalışmazlar.”* şeklinde ifade kullanmıştır. Diğer kişi de ufak tefek yaralanmaların olduğunu vurgulamıştır. K.3 *“Her mesleğin kendine göre zorlukları vardır. Bizim de bu harp mesleğidir. Mesela eskiden evden çıkarken hanımlar ile helalleşip öyle çıkardık. Haliyle bazen küçük de olsa yaralanmalar oluyor. Bunlar ufak tefek şeyler.”* şeklinde ifade belirtmiştir. Katılımcıların ikisinin ortak noktası yaralanmalar ile ilgilidir. Bu da bize demircilik mesleğinin çeşitli sorunları olduğunu, mesleği icra edenlerin çeşitli sıkıntılarla baş etmeye çalıştığını göstermektedir.

Demirden Elde Edilen Ürünler ve Bu Ürünlerin Piyasasına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârlar demirden en çok çapa, tahra, balta, keser gibi ürünlerin üretildiğini söylemişlerdir. Ayrıca yapılan ürünlerin yöre halkının uğraş alanı ve geçim kaynakları hakkında bilgi verdiği dile getirmişlerdir. Ürünlerin satılması konusunda bir katılımcının zorlanmadığını, diğer iki katılımcının zorlandığı ortaya çıkmıştır. K.1 *“Çapa, tahra, balta yapıyoruz. Bunlardan başka pulluk burun demiri yapıyoruz. Tabi bunları satarken zorluklar yaşanıyor. Teknolojinin artmasıyla bizim mesleğimiz git gide geriliyor.”* şeklinde, K.2 *“Kula’da benim çocukluğumda çiftler demir sapanla sürüldüğü için sapanların demiri, çapa, tahra, balta, keser, saç ayağı gibi mangal gibi aletler vardı. Bunları satarken, ilk başta*

üretim azdı. Makineleşme olmadığı için çiftçilere ve bu civara yetiyordu. Fazla sorunla karşılaşmıyorduk. Zamanla teknoloji geliştikçe civara açılmaya başlandı. Teknoloji ile birlikte makineleşme başladı. Makineleşmenin verdiği avantajlarla ürün çeşitliliği ve ürün bolluğu yaşanınca Pazar aranmak zorunda kalındı ve civar ilçelerin pazarlarına açılmaya başlandı. Teknolojinin en büyük avantajı bol ürün elde edilmesidir. Eskiden el emeği ile, insan gücüyle misal 10 tahra yapıyorsanız şimdi 30 tahra yapıyorsunuz. Bu da üretim fazlalığı demektir. Arz çok oldu talep az oldu. O zaman talep yaratmak için de çeşitli yerlerden pazar aramak zorundasınız.” şeklinde, K.3 ise “Çapa, tahra, her türlü zirai tarım aletleri imal ediyoruz. Bin bir çeşit alet var burada. Bıçak haricinde çoğu aleti üretiyoruz. Çünkü bıçak burada değil değişik yörelerde üretiliyor. Yaptığımız ürünleri satarken fazla zorlandığımız söylenemez. Zaten el emeği ile yapılan bir şey de öyle aşırı derece de bir zorlanma olmuyor.” şeklinde ifade belirtmişlerdir.

Demircilik Mesleğinde Üretilen Ürünlerin Üretilme Sürelerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârlar demirden her ürünün üretilme süresinin farklı olduğunu, ürünlerin üretilme sürelerinin iş durumuna bağlı olduğunu söylemişlerdir. K.1 “Mesela tahrayı ele alalım. Tahrayı iki saatte yapabilirsin. Biz babamla birlikte çalıştığımızda 10 tane tahrayı akşama kadar satışa hazır hale getirebiliriz. 10 tane tahrayı akşama kadar yapıyorsak, 5 tane nacağı akşama kadar yaparız. Mesela pulluk burun demirinin yapımı kaynatıp dövdüğünüz için biraz daha basittir. Onun işçiliği fazla olmadığından 20 tanesini akşama kadar yaparız.” Şeklinde, K.2 “Her ürünün el emeği ile olanı farklı, makineyle olanı farklıdır. El emeği ile olduğu zaman bi kere ocaktan geç çıktığı, gücün tükendiği için makinada yapılan bir tahranın yapılma süresi 20 dakika ise el emeği ile yapılan tahranın yapılma süresi 1 saattir. Teknoloji geliştikçe üretim arttı ve kolaylaştı.” şeklinde, K.3 ise “Her şeyin kendine göre bir süresi vardır. Bir tahra yaparsın misal, bir tane yaptığın zaman bir saatte yaparsın, dört tane yaptın mı iki saatte yaparsın. Ürünlerin üretilmesi iş durumuna bakar. Süre olarak net bir şey söyleyemem.” şeklinde ifade belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinden de anlaşıldığı üzere ürünlerle ilgili süre olarak net bir şey söylenemeyeceğini görülmektedir.

Demircilik Mesleğinin İnceliklerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârlar mesleğin incelikleri konusunda demirin tavının tam olması ve suyunun tam verilmesi olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca katılımcılardan birisi yapılan ürünün hangi yöre için yapılacağını önemli olduğunu belirtmiştir. K.1 “*Demirin öncelikle tava gelmesi gerekiyor. Uygun alet edevatla işlenmesi gerekiyor. Yaptıktan sonra çeliğe su vermek önemlidir. Suyunu tam vermediğimiz zaman müşteri memnun kalmaz ve yaralanmalar da olabilir. Kırılır, kayar, ayağa gelip insanı yaralayabilir.*” şeklinde, K.2 “*Üreteceğimiz bir ürünün önce hangi yöre için yapıldığı önemli. Her yörenin koşulları farklı. Tahrayı ele alalım mesela. Gölde'nin piynar kesilen tahrası ile Bebekli'nin meşe odunu kesilen tahrası farklıdır. Kimisi ağır ister, kimisi uzun saplı ister. Hangi yöreye ait alet yapacaksan o yörenin kullandığı aletin şekline inceliğe dikkat edilir. Demirin suyu iyi verilmezse ya döner, ya kayar ya da kırılır. Su bizim meslekte özellikle keskin aletlerde en önemli unsurdur.*” şeklinde, K.3 ise “*Bu mesleği icra ederken sıkıntılar olur yani. Göre göre yapmak başka, birinden öğrenip yapmak başka. Demircilikte demirin tavı çok önemli. Demirin tavı gelmeden vurdun mu bir şey öğrenemezsin. Tavının geldiğini de şöyle anlarız: demir kızdığı, erime derecesine geldiği zaman tava gelmiş demektir.*” şeklinde ifade belirtmişlerdir.

Demircilik Mesleğinin Geleceğine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârların bu mesleğin devam ettirilebilmesi için çırak eğitiminin önemli olduğunu lakin çırak yetişmediğine vurgu yapmışlardır. Ayrıca katılımcılardan biri fabrikasyon ürünlerinin bu mesleğin geleceğini yok ettiğini; başka bir katılımcı ise kazancın az olması, iş güvenliği sorunu ve sigorta, BAĞ-KUR gibi güvencelerin yatırılamamasının mesleğin geleceğini olumsuz yönde etkilediğini söylemiştir. K.1 “*Bu mesleğin ilerleyen yıllarda icra edileceğini düşünmüyorum, devamı olmaz. Ben demirciler arastasında 10 yıldır bu mesleği yapıyorum. 15 senedir bu dükkandayım. En küçük esnaf, usta olarak ben varım. Benden sonra yetişen birisi olmaz. 29 yaşındayım ve benden küçüğü yok. Çırak zaten yok. Kalfa gelmeden önce parasını soruyor. Kazançlarımız belli. İş güvenliği konusu ayrı bir olay. Sigorta, BAĞ-KUR aynı şekilde sorun. Zaten kendi BAĞ-KUR'umuzu zor ödüyoruz. Dükkan, ev dedemizden ve öylelikle geçimimizi sağlıyoruz. Dükkan kira olacak, ev kira olacak biz bir ay dayanmayız. Burada*

beş tane esnaf var ve beşi de bir ay dayanamaz. Bu gelirlerle olmaz.” şeklinde, K.2 “Fabrikasyon çıktığı için birçok ürün artık fabrikasyon ürünü oluyor. Ama el sanatları aranılacak. Bundan 30-40 yıl sonra mumla arasalar bulamayacaklar. Çünkü çırak yetişmiyor. Demircilerin de buna alternatif olarak süs eşyalarına yönelmeleri gerekecek. Misal ocak maşasının, çapanın minyatürü görsel olarak gayet iyi olduğu için Avrupa pazarlarına da bu tarz ürünler girebilir.” şeklinde, K.3 ise “Mesleğin geleceği aslında var ama yok. Çünkü yetişen kişi yok. Ancak kendimizden birilerini yetiştirebilirsek oluyor.” şeklinde ifade belirtmişlerdir.

Konu İle İlgili Eklenen Düşüncelere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan zanaatkârlardan birisi ele alınan bu konuya ilişkin eklemek istediği herhangi bir düşüncesinin olmadığını, diğer iki zanaatkâr ise mesleğin yaşatılması için devlet desteğine ihtiyaç olduğunu dile getirmiştir. Görüş belirten katılımcılardan K.2 “*Bu mesleğin yaşatılabilmesi için mali idarelerin ve devletin desteklemesi lazım. Vergi kolaylığı sağlanmalı. Bu meslek genç kesimlere tanıtılmalı. Görsel olarak sanal ortamdan faydalanılmalı ve pazarlama olanakları artırılmalı.*” şeklinde ifade belirtirken, K.3 ise “*Çok şey yapılabilir aslında. Devlet lafta var icraatta yok. Devletin desteklemesi lazım. Desteklemez ise bu meslek biter, sonu gelir.*” şeklinde ifade bildirmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuçlar:

Manisa ili Kula ilçesinde demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkârlarla yapılan görüşmelerden yola çıkılarak şu sonuçlar elde edilmiştir:

Araştırmaya katılan her bir zanaatkâr mesleklerini severek yapmaktadır.

Araştırmaya katılan zanaatkârlardan ikisi baba mesleğini ve kurulu düzeni devam ettirmek için bu mesleği tercih ettiklerini söylerken, araştırmaya katılan bir zanaatkâr ise bu mesleği tercih etmesinde maddiyatın etkili olduğunu dile getirmiştir.

Araştırmaya katılan zanaatkârlar mesleklerinde yoktan bir ürün ortaya koyduklarını vurgulayarak mesleklerini icra ederken son derece mutlu olduklarını dile getirmişlerdir.

Mesleğin zorluğu ve çekilen sıkıntılar noktasında katılımcıların ikisi mesleklerini icra sırasında yaralanmalar konusunda hemfikirdir. Diğer katılımcı ise kışın ateş karşısında terleyip dışarı çıktıklarında hasta olduklarını söylemişlerdir.

Araştırmaya katılan zanaatkârlar demirden en çok çapa, tahra, balta, keser gibi ürünler ürettiklerini söylemişlerdir.

Demirden üretilen ürünlerin süreleri hakkında araştırmaya katılan zanaatkârların hepsi, her ürünün üretilme sürelerinin iş durumuna göre farklı olduğunu dile getirilmiştir.

Araştırmaya katılan zanaatkârlar mesleklerinin incelikleri konusunda, demirin tavının tam olması ve suyunun tam verilmesinin gerektiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan zanaatkârlar, maddi sıkıntılardan ve çırak yetişmemesi gibi sebeplerden dolayı bu mesleğin yakın zamanda yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalabileceği dile getirilmiştir.

Tartışma

Manisa ili Kula ilçesinde demircilik mesleği ile uğraşan zanaatkârların demircilik mesleğine ilişkin görüşlerini derinlemesine araştıran bu çalışmada Kula'daki demircilik mesleğinin incelikleri, geçmişi, bugünü ve geleceği üzerinde demircilik mesleğini icra edenlerle görüş alışverişinde bulunulmuştur. Araştırmaya katılan zanaatkârlar; çırak yetişmemesi, fabrikasyon ürünlerinin artması ve maddi sıkıntılardan dolayı bu mesleğin gelecekte varlığını devam ettiremeyeceğini ifade etmişlerdir.

Geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş meslekler ile ilgili çalışmalara baktığımızda, yapılan çalışmaların sayısının yeterli olmadığı görülmüştür. Tartışma bölümünde ele alınan çalışmaya benzer çalışmalara yer verilmiştir. Bozkurt (2010: 1) yılında “Manisa İli Kula İlçesi El Sanatları” adlı çalışmada Manisa ili Kula ilçesindeki el sanatları olan halıcılık, keçecilik ve bakırcılığı araştırmıştır. Araştırma kapsamında halıcılığın, keçeciliğin ve bakırcılığın günümüzdeki durumu incelemiş ve bu el sanatlarının yapımında kullanılan araç-gereçlerin, ürünlerin yapım aşamaları ile elde edilen ürünlerin tek tek fotoğraflarını çekmiştir.

Duman (2011: 1) “Gaziantep’teki Geleneksel Meslekler Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme” adlı çalışmasında, yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlara benzer sonuçlar elde etmiştir ve Gaziantep’teki geleneksel mesleklerin yaşatılarak korunması gerekliliği üzerinde durmuştur. Yine aynı şekilde Özentürk Tezgel’de (2015: 1) yılında kaleme aldığı “Samsun İli’nin Vezirköprü İlçesi’ndeki Geleneksel Meslekler” adlı çalışmasında Vezirköprü’deki geleneksel mesleklerin Anadolu’nun bugünkü durumunu yansıtıp yansıtmadığını araştırmış, araştırmasının sonunda mesleklerin gün geçtikçe etkilerini yitirdiğini görmüştür.

Öneriler:

Elde edilen bulgulardan yola çıkılarak şu önerilerde bulunulmuştur:

Demircilik mesleğinin devam ettirilmesi adına devlet eliyle çırak eğitimine önem verilebilir.

Ölmeye yüz tutmuş meslekler diye meslek profilleri çıkartılıp demircilik mesleği de bunların arasına alınarak koruma altına alınabilir.

Ulusal ve yerel basında reklamlar aracılığıyla demircilik mesleğinin tanıtımı daha iyi yapılabilir.

Demirciler vergiden muaf tutulabilir.

Hammadde temini konusunda maddi anlamda demircilere kolaylık sağlanabilir.

Demircilik mesleğinden yola çıkarak Manisa İli Kula ilçesindeki kalaycılık, yorgancılık, keçecilik, semercilik... vb. mesleklerle uğraşan zanaatkârlarla görüşmeler yapılarak Manisa ili Kula ilçesindeki geleneksel olup unutulmaya yüz tutmuş meslekler ile ilgili detaylı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

ALTINTAŞ, K. M. (2016). “Kaybolmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Türk El Sanatkârlarının Karşı Karşıya Bulunduğu Ticari Sorunların Analizi”, *bilig*, 77, 157-182.

ARSLAN, F., ÇAĞLAR, İ. M. ve GÜRBIYIK, C. (2017). “Kültürel Miras Kapsamında Kaybolmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Meslekler: Turgutlu Örneği”, *Studies Of The Ottoman Domain*, 7(13), 211-247.

- BALTACI, A. (2018). "Nitel Araştırmada Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme", Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 231-274.
- BOZKURT, H. (2010). Manisa İli Kula İlçesindeki El Sanatları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ev Ekonomisi (El Sanatları) Anabilim Dalı, Ankara.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ ÇAKMAK, E., AKGÜN, Ö. E., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Yayınları.
- DAVULCU, M. (2015). "Antalya'da Demircilik ve Bıçakçılık Mesleklerine Dair Tespit ve Deęerlendirmeler", www.kalemisidergisi.com, 3(6), 17-47.
- DUMAN, M. (2011). Gaziantep'teki Geleneksel Meslekler Üzerine Halk Bilimsel Bir İnceleme, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Gaziantep.
- DUYMAZ, A. ve ŞAHİN, H. İ. (2010). "Meslek Folkloru Kapsamında Geleneksel Mesleklerdeki Pir İnanıcı ve Hikâyeleri Üzerine Bir Deęerlendirme", Millî Folklor, 22(87), 101-121.
- ÖZENTÜRK TEZGEL, A. (2008). Samsun İli'nin Vezirköprü İlçesi'ndeki Geleneksel Meslekler, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- ŞENOCAK, E. (2013). "Göç ve Ergenekon Destanlarında Mitostan Ütopyaya Yolculuk", Turkish Studies, 8(1): 2525-2537.
- UĞUR ÇELİKAN, F. (2014). Türk Kültüründe Demir, Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Halkbilimi Programı, Denizli.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma yöntemleri, Ankara: Seçkin Yayınları.
- YURTSEVEN, H. R. ve KAYA, O. (2010). "Topluluk Giriřimcilięi ve Geleneksel Meslekler", Giriřimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(2), 21-28.

Sözlü Kaynaklar

- KK-1: Ahmet Aşkın, Manisa 1989, Lise Mezunu, Aktif Demirci, (Görüşme: 06.07.2018).
- KK-2: Hüseyin Şahin, Manisa 1953, Ön Lisans Mezunu, Aktif Demirci, (Görüşme: 06.07.2018).
- KK-3: Ali Şahin, Manisa 1956, Ortaokul Mezunu, Emekli, (Görüşme: 06.07.2018).